

RIIGI TUGITEENUSTE
KESKUS

Tallinna Haridusamet
haridusamet@tallinnlv.ee
Estonia pst 5a
Tallinn
10143, Harju maakond

05.02.2024 nr 11.4-5/24/76

OTSUS
finantskorrektsiooni tegemise ja toetuse
taotluse osalise rahuldamise otsuse muutmise
kohta

Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi *rakendusüksus*) teeb meetme „Koolivõrgu korrastamine“ tegevuse „Väikelahendused HEV õpilaste integreerimiseks tavakoolidesse“ raames otsuse Tallinna Haridusametile (edaspidi *toetuse saaja*) projekti „Kaasava hariduse põhimõtete rakendamise toetamine Tallinna koolides“ (projekti nr struktuuritoetuse registris 2014-2020.1.04.19-0163; edaspidi *projekt*) osas.

Rakendusüksus tuvastas projekti kulude kontrollimise käigus, et toetuse saaja ei ole riigihanke viitenumbriga 232280 „IKT seadmete ostmine projekti „Kaasava hariduse põhimõtete rakendamise toetamine Tallinna koolides“ raames“ (edaspidi *riigihange nr 232280*) korraldamisel järginud riigihangete seaduses (edaspidi *RHS*) sätestatud nõudeid. Seetõttu kohaldab rakendusüksus rikkumisega seotud kulude osas finantskorrektsiooni ning loeb **mitteabikõlblikuks kuluks 29 554,58 eurot**.

Otsuse tegemise aluseks on perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *STS*) § 8 lg 2 p 4, § 45 lg 1 p 3, § 46 ja Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014 määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“¹ (edaspidi *ühendmäärus*) § 21 lg-d 1 ja 3, § 22 lg 1 ja lg 11 p-d 5 ja 11 ning lg-d 12 ja 14, projekti raames esitatud kuludokumendid tunnusega 2, 3, 4, 6 ja 73 ning toetuse saajaga peetud kirjavahetus.

¹ Määruse redaktsioon, mis kehtis kuni 08.10.2020 ehk toetuse taotluse osalise rahuldamise otsuse tegemise ajal.

1. Toetuse saaja seadis riigihankes nr 232280 piiravad vastavustingimused, tunnistas vastavaks ja edukaks pakkumused, mis ei vastanud kõikidele riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele, ning jättis pakkumuste esitamise tähtaja nõutud ulatuses pikendamata

1.1. Rikkumise asjaolud

Toetuse saaja viis läbi rahvusvahelist piirmäära ületava avatud hankemenetlusega asjade ostmise riigihanke nr 232280, mis oli jaotatud neljaks osaks:

- 1) „Riigihanke osa 1: 65“ interaktiivsete ekraanide ja jalgade ostmine“;
- 2) „Riigihanke osa 2: 43“ interaktiivsete ekraanide ostmine“;
- 3) „Riigihanke osa 3: Tahvelarvutite ja laadimiskappide ostmine“;
- 4) „Riigihanke osa 4: Sülearvutite, miniarvutite ja monitoride ostmine“.

Toetuse saaja sõlmis riigihankes nr 232280 järgmised hankelepingud:

- 1) riigihanke osas 1 sõlmis toetuse saaja 10.06.2021 hankelepingu nr 3.-54/37 Aktsiaseltsiga Datel maksumusega 176 358 eurot käibemaksuga;
- 2) riigihanke osas 2 sõlmis toetuse saaja 15.06.2021 hankelepingu nr 3.-54/40 Aktsiaseltsiga Datel maksumusega 53 844 eurot käibemaksuga;
- 3) riigihanke osas 3 sõlmis toetuse saaja 08.06.2021 hankelepingu nr 3.-54/39 AS-iga Atea maksumusega 76 418,40 eurot käibemaksuga;
- 4) riigihanke osas 4 sõlmis toetuse saaja 08.06.2021 hankelepingu nr 3.-54/38 AS-iga Atea maksumusega 54 056,64 eurot käibemaksuga.

Rakendusüksus tuvastas riigihanke nr 232280 läbiviimise õiguspärasust kontrollides järgmised RHS-i rikkumised:

- 1) toetuse saaja tunnistas riigihanke osades 1 ja 2 vastavaks ning edukaks pakkumused, mis ei vastanud tehnilise kirjelduse punktis 6.9 või 7.9 esitatud nõudele, mille kohaselt pidi paksumus sisaldama tehnilise kirjelduse punktis 1.27 või 1.32 nimetatud sertifikaatide koopiaid;
- 2) toetuse saaja seadis riigihanke osades 1 ja 4 tehnilises kirjelduses pakkumustele vastavustingimuse, mille kohaselt pidi müüja elektritööde teostaja omama vähemalt B-klassi pädevustunnistust. Nõue piiras välispakkujate riigihankel osalemist, kuivõrd toetuse saaja ei andnud välispakkujatele võimalust esitada pakkumuses muid dokumente, mis tõendaksid, et nende pädevus on oma asukohariigi seaduste kohaselt samaväärne Eestis kasutusel oleva A- või B-klassi pädevustunnistusega;
- 3) toetuse saaja tunnistas riigihanke osas 2 vastavaks ja edukaks pakkumuse, mis ei vastanud vastavustingimuses nr 9 esitatud nõudele, sest pakkumuses oli esitamata tootja esindaja kinnitus, et tootjal on Eestis olemas esindus või partner, kellel on õigus teostada pakutavate seadmete remonti;
- 4) toetuse saaja lühendas riigihanke osa 3 tehnilises kirjelduses tahvelarvutite garantiiaega kahelt aastalt ühele aastale. Vastavasisuline riigihanke alusdokumentide muudatus muutus ettevõtjatele nähtavaks 15.03.2021. RHS § 82 lg 1 kohaselt oleks toetuse saaja pidanud pikendama pakkumuste esitamise tähtaega vähemalt kuni 30.03.2021 kella 00:00. Pakkumuste esitamise tähtpäev oli aga 24.03.2021 kell 13:00.

1.2. Toetuse saaja selgitused

Otsuses käsitletud RHS-i rikkumiste kohta esitas toetuse saaja oma selgitused 19.05.2022 ja 16.06.2022. Rakendusüksus on neid seisukohti refereerinud kursiivkirjas otsuse punktis 1.3.

1.3. Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

Haridus- ja teadusministri 10. aprilli 2018 määruse nr 12 „Kaasava hariduse põhimõtete rakendamine üldhariduskoolides perioodil 2014-2020“ (edaspidi *meetme määrus*) § 25 lg 1 kohaselt tagab toetuse saaja STS §-des 24 ja 26 sätestatud kohustuste täitmise ja projekti elluviimise taotluse rahuldamise otsuses fikseeritud tähtaegade ja tingimuste kohaselt. Vastavalt Riigi Tugiteenuste Keskuse 14. augusti 2020 toetuse taotluse osalise rahuldamise otsuse nr 11.8-5/0880 punktile 16.2 on toetuse saaja kohustatud järgima projekti hangete läbiviimisel STS §-s 26 sätestatud.

STS § 26 lg 1 kohaselt on toetuse saaja kohustatud järgima RHS-i, kui ta on hankija RHS-i tähenduses. Toetuse saaja on Tallinna Haridusamet, kes on kohaliku omavalitsuse asutus RHS § 5 lg 2 punkti 2 tähenduses, ja sellest tulenevalt peab toetuse saaja riigihanke nr 232280 läbiviimisel järgima RHS-is sätestatud korda.

1.3.1. Riigihanke osas 1 „65“ interaktiivsete ekraanide ja jalgade ostmise“ tuvastatud RHS-i rikkumised

1.3.1.1. Eduka pakkuja pakkumuse vastavus tehnilise kirjelduse punktile 7.9

Tehnilise kirjelduse punkt 7.9 on sõnastatud järgmiselt:

Pakkumus peab sisaldama:

7.9. Käesoleva lisa punktides 1.32 „Kvaliteedinõuded“, 3.1, 3.2 ja 6.1 nimetatud kinnitusi/sertifikaatide (või mõnele muudele nendega samaväärsete kvaliteedistandarditele vastavate sertifikaatide) koopiaid. Punktis 5.28 nimetatud tunnistuse koopia.

Tehnilise kirjelduse punkt 1.32 „Kvaliteedinõuded“ on sõnastatud järgmiselt:

1.32.1. Interaktiivsetel ekraanidel peab olema RoHS sertifikaat või samaväärne.

1.32.2. Tootjal ISO 9001 või samaväärne.

1.32.3. Interaktiivsed ekraanid peavad olema „CE marking“ sertifitseeritud (https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking_en).

Aktsiaselts Datel pakkus Newline'i interaktiivseid ekraane ja esitas pakkumuses enda kinnituse, et pakutud tooted omavad RoHS sertifikaati, on „CE marking“ sertifitseeritud ning kinnitas, et ekraanide tootjale on omistatud ISO 9001 või sellega samaväärne kvaliteedisertifikaat. Aktsiaselts Datel ei esitanud oma pakkumuses pakutavate Newline'i interaktiivsete ekraanide kohta RoHS sertifikaadi, CE märgise omamise kohta sertifikaadi ega tootja ISO 9001 sertifikaadi koopiat või nendega samaväärsete sertifikaatide koopiaid.

Toetuse saaja selgitas 19.05.2022, et tehnilise kirjelduse punktis 7.9 oli kirjas, et esitada tuleb kinnitused/sertifikaatide /.../ koopiaid. Pakkuja esitas vastavad kinnitused ja hankija luges need

piisavaks, sest hankija ei täpsustanud tehnilises kirjelduses, et oleks vaja esitada mõlemad – nii kinnitused kui ka sertifikaatide koopiad (hanke sõnastus oli „kinnitused/sertifikaatide koopiad“).

Esiteks ei nõustu rakendusüksus toetuse saaja seisukohaga, et tehnilise kirjelduse punkt 7.9 ei kohustanud pakkujaid esitama tehnilise kirjelduse punktis 1.32 nimetatud sertifikaatide koopiad, vaid pakkujad võisid nõudele vastavuse tõendamiseks esitada ka enda kinnituse. Tehnilise kirjelduse punkti 7.9 esimene lause reguleerib pakkumuse vastavuse tõendamist neljale tehnilises kirjelduses esitatud tingimusele: 1) punktis 1.32 „Kvaliteedinõuded“ esitatud tingimustele; 2) punktis 3.1 esitatud tingimusele; 3) punktis 3.2 esitatud tingimusele; 4) punktis 6.1 esitatud tingimusele. Nendest neljast punktist on tehnilise kirjelduse punktides 3.1, 3.2 ja 6.1 *expressis verbis* reguleeritud, et nõuetele vastavuse tõendamine toimub pakkuja enda kinnituse alusel. Tehnilise kirjelduse punkt 1.32 ei näe aga ette pakkuja kinnituse esitamist.

Seega tehnilise kirjelduse punkti 7.9 grammatilise tõlgenduse kohaselt tulenes see, kas pakkuja esitab kinnituse või sertifikaadi koopia tehnilise kirjelduse punktides 1.32, 3.1, 3.2 ja 6.1 nimetatust (*pakkumus peab sisaldama punktides 1.32 „Kvaliteedinõuded“, 3.1, 3.2 ja 6.1 nimetatud kinnitusi/sertifikaatide koopiad*). Nendest neljast punktist on tehnilise kirjelduse punkt 1.32 ainuke punkt, mis räägib sertifikaatidest. Eeltoodust tulenevalt ei saa rakendusüksuse hinnangul tehnilise kirjelduse punkti 7.9 tõlgendada selliselt, et pakkujad said valida, kas nad esitavad nõudele vastavuse tõendamiseks kinnituse või sertifikaadi koopia. Ilmselgelt on pakkujal lihtsam ja kiirem esitada enda kinnitus võrreldes dokumentidega, mille pakkuja peab saama kolmandalt isikult (seadmete tootjalt). Seetõttu kaotaks toetuse saaja tõlgendusest lähtumine mõtte nimetada tehnilise kirjelduse punktis 7.9 sertifikaatide koopiad.

Toetuse saaja selgitas 19.05.2022, et *RoHS, ISO 9001 ja CE märgise tõendeid või nendega samaväärsust kontrollis hankija pakkuja pakkumuses esitatud tootja veebilehe linkidelt, mille pakkuja oli oma pakkumuses esitanud, et hankija saaks vajadusel pakkumuse kontrolli teostada.*

Rakendusüksus märgib, et RHS § 114 lg 1 kohaselt ei teosta hankija pakkumuste vastavuse kontrolli *vajadusel*, vaid alati ja imperatiivselt. Toetuse saaja ei ole rakendusüksusele selgitanud, kus täpsemalt saab pakkuja pakkumuses nimetatud veebilehelt lugeda, et pakutud Newline'i ekraanid ja nende tootja omavad tehnilise kirjelduse punktis 1.32 küsitud sertifikaate. Samuti ei ole toetuse saaja rakendusüksusele esitanud tootja kodulehelt tehtud ekraanipilte, mis tõendaksid, et pakkumuste vastavuse kontrolli teostamise (ehk hankemenetluse läbiviimise) ajal oleks tootja kodulehel olnud informatsioon riigihankes nõutud sertifikaatide kohta.

Eeltoodust tulenevalt on rakendusüksus seisukohal, et Aktsiaseltsi Datel pakkumus ei vastanud tehnilise kirjelduse punktis 7.9 esitatud nõudele, sest pakkumuses olid esitamata tehnilise kirjelduse punktis 1.32 küsitud sertifikaatide koopiad. Seetõttu rikkus toetuse saaja riigihanke alusdokumentidele mittevastava pakkumuse vastavaks tunnistamisega RHS § 114 lg 1 ja lg 2 esimest lauset.

1.3.1.2. Elektritööde teostaja vähemalt B-klassi pädevustunnistuse nõue

Toetuse saaja sätestas tehnilise kirjelduse punktis 5.28 järgmise nõude:

Müüja elektritööde teostaja peab omama vähemalt B-klassi pädevustunnistust.

RHS § 3 punkti 2 kohaselt on hankija riigihanke korraldamisel kohustatud kohtlema kõiki isikuid, kelle elu- või asukoht on Eestis, mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis, muus Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis või Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankelepinguga ühinenud riigis, võrdselt ja jälgima, et kõik isikutele seatavad piirangud ja kriteeriumid oleksid riigihanke eesmärgi suhtes proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud.

Seega ei tohi toetuse saaja piirata riigihankel osalemist ettevõtjatel, kelle elu- või asukoht on RHS § 3 punktis 2 nimetatud riigis, ja riigihanke alusdokumentides seatud tingimused peavad olema proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud ka välispakkujate suhtes.

Elektritööde teostajale väljastatav B-klassi pädevustunnistus on Eestis kasutusel olev nimetus, mis tuleneb majandus- ja taristuministri 9. juuli 2015 määruse nr 88 „Seadme vahetu kasutaja, kasutamise järelevaataja, seadmetööd ja auditit tegeva isiku kompetentsusele ja selle tõendamisele ning sertifitseerimisskeemile esitatavad nõuded“ § 8 lõikest 3.

Tehnilise kirjelduse punkti 5.28 pidi pakkuja täitma pakkumuse esitamise eeldusena, kuivõrd tehnilise kirjelduse punkti 7.9 kohaselt pidi pakkumus sisaldama punktis 5.28 nimetatud tunnistuse koopiat. Riigihanke alusdokumentide ning eelkõige tehnilise kirjelduse punktide 5.28 ja 7.9 sõnastus ei anna pakkujatele võimalust esitada mõnda muud dokumenti peale A- või B-klassi pädevustunnistuse, mis väljastatakse isikule Eestis majandus- ja taristuministri 9. juuli 2015 määruse nr 88 alusel.

Toetuse saaja viitas küll 16.06.2022 vastuses, et *välispakkujal tuleb esitada asukohariigi vastava pädevusega ametiasutuse tõend vastavalt alusdokumendi punktile 3.1.1*. Rakendusüksus märgib siinkohal, et riigihanke alusdokumentide punkt 3 reguleerib ainult pakkujate hankemenetlusest kõrvaldamist ja sellest tulenevalt sätestab ka alusdokumentide punkt 3.1.1, et pakkuja asukohariigi vastava pädevusega ametiasutuse tõend käib ainult RHS § 95 lg 1 p-des 1-4 nimetatud asjaolude ehk hankemenetlusest kõrvaldamise aluste puudumise kohta. Tehniline kirjeldus ning selle punktid 5.28 ja 7.9 reguleerivad aga pakkumuste vastavust, mis on hoopis muu hankemenetluse etapp kui kõrvaldamise aluste puudumise kontrollimine.

Toetuse saaja selgitas 19.05.2022 välispakkujatelt elektritööde teostaja vähemalt B-klassi pädevustunnistuse nõudmise kohta, et *riigihanke alusdokumentides on kirjas märge: Iga viidet, mille hankija teeb alusdokumentides olevas tehnilises kirjelduses kindlale ostuallikale, protsessile, kaubamärgile, patendile, tüübile, päritolule või tootmisviisile, mis võiks anda mõnele pakkujatele või toodetele eeliseid teiste ees või nende osaluse välistada, tuleb lugeda selliselt, et see on täiendatud märkega „või sellega samaväärne“ (RHS § 88 lg 6)*. Rakendusüksus leiab, et kutsekvalifikatsiooni ei saa liigitada ostuallika, protsessi, kaubamärgi, patendi, tüübi, päritolu ega tootmisviisi alla ja seetõttu ei kata riigihanke alusdokumentidesse RHS § 88 lg 6 alusel lisatud lause elektritööde teostaja A- või B-klassi pädevustunnistuse nõuet.

Euroopa Kohus on asunud seisukohale, et pakkujate võrdse kohtlemise põhimõttega on vastuolus riigihankes osalemist võimaldavate tingimuste kehtestamine, mille õigesti aru saamiseks on vaja tunda hankija asukohariigi praktikat². Seetõttu leiab rakendusüksus, et kui vastavalt õigusaktidele ei ole ilma Eesti Vabariigis väljaantava pädevustunnistusega konkreetse hankelepingu täitmiseks vajalikul tegevusalal tegutsemine lubatud, peab hankija võimaldama välispakkujal hankemenetluses osaleda oma asukohariigi samaväärset pädevust tõendava dokumendi alusel ja välispakkuja edukaks osutumise korral jätma talle piisavalt aega vastav tunnistus Eesti ametkondades ümber vormistada.

² Euroopa Kohtu otsus nr C-171/15 p 42; Euroopa Kohtu otsus nr C-27/15 p-d 45-46 ja 51.

Olukorras, kus tegemist on rahvusvahelist piirmäära ületava riigihankega, tuleb hankijal eeldada välismaiste pakkujate huvi riigihankes osalemise vastu ja kehtestada riigihankes osalemise tingimused sellest eeldusest lähtuvalt. See tähendab, et rahvusvahelist piirmäära ületava riigihanke puhul tuleb pakkumuse esitamiseks ettenähtud tingimused sõnastada selliselt, et välisriigist pärit ettevõtjad saaksid riigihankele pakkumuse esitada kohalike ettevõtjatega võrdsel alustel ilma ebamõistlike pingutusi tegemata. Ebamõistlikeks pingutusteks saab pidada toiminguid, mille tegemist nõutakse pakkujalt juba pakkumuse esitamise hetkel, kuigi need toimingud on seotud hankelepingu täitmisega. Seetõttu, kui hankelepingu täitmine eeldas elektritööde tegemist, oleks olnud asjakohane nõuda elektritööde teostaja vähemalt B-klassi pädevustunnistuse esitamist alles hankelepingu sõlmimise etapis ehk pärast eduka pakkuja valiku tegemist.

Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse (edaspidi *VKTS*) § 21⁵ lg 1 kohaselt võtab liikmesriikide isikute Eestis ajutise töötamise kontroll aega kuni üks kuu ja püsiva töötamise kontroll kuni kaks kuud. Kuivõrd riigihankes osalemisest huvitatud ettevõtjatel oli võimalus hanketingimustega tutvuda pakkumuste esitamise tähtaja lõpuni, ei ole alust eeldada, et nad teevad seda vahetult pärast hanketeate avaldamist või ajal, mis võimaldanuks õigeaegselt läbida nõutav kontrollimenetlus ja korraldada töötaja ajutist töötamist Eestis või kvalifikatsiooni tunnustamist Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti juures. Järelikult võis pädevusnõude täitmine pakkumuse esitamise hetkeks osutuda ajakriitiliseks ja mõjutada välisriigist pärit ettevõtjaid jätta pakkumus esitamata, kuna kutsekvalifikatsiooni tunnustamise protsessi ei oleks jõutud õigeaegselt läbida. Seetõttu, kui hankija nõuab ettevõtjalt hankija asukohariigis tunnustatud kutsekvalifikatsiooni olemasolu juba pakkumuste esitamise tähtpäevaks, võib välisriigi pakkujatel selle nõude täitmine olla pakkumuste esitamise tähtaja jooksul äärmiselt raskendatud.

Tehnilise kirjelduse punkti 5.28 sõnastuse tõttu olid eelisseisundis ettevõtjad, kellel oli Eesti õigusaktide kohaselt välja antud A- või B-klassi pädevustunnistusega elektritööde teostaja olemas juba enne riigihanke nr 232280 avaldamist. Võib eeldada, et välisriigist pärit ettevõtja ei leia oma asukohariigis elektritööde teostajat, kellel on juba olemas Eestis väljastatud pädevustunnistus. Seetõttu peaksid välispakkujad pakkumuse esitamiseks kõigepealt endale piisava detailsusastmega selgeks tegema kutsetunnistuse saamisega või välisriigis väljastatud kutsetunnistuse tunnustamisega seonduva õigusliku regulatsiooni (nt milline välisriigi asutuse poolt väljastatud kutsetunnistus vastab Eestis kasutusel olevale A- või B-klassi pädevustunnistusele, mis tingimustel, kellele ja mis vormis saab esitada taotluse kutsekvalifikatsiooni tunnustamiseks jne). Seetõttu on välispakkujad pakkumuse esitamisel Eestis tegutsevate ettevõtjatega võrreldes eelduslikult ebavõrdses seisus. Eesti ettevõtjad omavad siseriikliku nõude täitmise osas reeglina suuremat teadlikkust ja oma majandustegevusest tulenevalt võib eeldada, et neil on tehnilise kirjelduse punktis 5.28 nõutud pädevustunnistus olemas juba riigihanke avaldamise ajal, kui nad tegutsevad elektritööde alal.

Euroopa Kohus on otsustes nr C-31/87 ja C-243/89 tõlgendanud võrdse kohtlemise põhimõtet selliselt, et riigihankes esitatavad nõuded ei tohi olla nn kohalikud (lokaalsed), teatud piirkonda soosivad ega diskrimineerivad. Kuna toetuse saaja ei ole riigihanke alusdokumentides täpsustanud, kas ja millisel viisil on võimalik välisriigi pakkujal tõendada oma elektritööde teostaja samaväärset pädevust, siis ei saanud välisriigi ettevõtjad eeldada, et nad võivad riigihankes osalemiseks esitada ka muid samaväärseid dokumente ja taotleda oma asukohariigi pädevuse tunnustamiseks Eestis vastava kontrollimenetluse läbimist (s.h ajutisest töötamisest tagantjärele teavitamist *VKTS* § 20 lg 4 alusel).

Toetuse saaja ei võimaldanud välispakkujatel pakkumuses esitada hankelepingu täitmise võime tõendamiseks muid dokumente, mis tõendaksid, et välispakkuja elektritööde teostaja pädevus on tema asukohariigi seaduste kohaselt samaväärne Eestis kasutusel oleva elektritööde teostaja A- või B-klassi pädevustunnistusega. Eeltoodust tulenevalt piiras tehnilise kirjelduse punkt 5.28 välispakkujate riigihankel osalemist ja toetuse saaja ei loonud kõigile RHS § 3 punktis 2 nimetatud

isikutele võrdseid võimalusi hankelepingule kandideerimiseks. Seetõttu on tehnilise kirjelduse punkt 5.28 vastuolus RHS § 3 punktis 2 sätestatud mittediskrimineerimise ja isikute võrdse kohtlemise üldpõhimõttega.

1.3.2. Riigihanke osas 2 „43“ interaktiivsete ekraanide ostmise“ tuvastatud RHS-i rikkumised

1.3.2.1. Eduka pakkuja pakkumuse vastavus vastavustingimusele nr 9

Toetuse saaja sätestas vastavustingimuses nr 9 järgmise nõude:

Pakutavate ekraanide tootja peab omama Eestis nende ekraanide hooldust ja remonti teostavat esindust või vähemalt ühte sertifitseeritud hooldus- ja remondipartnerit, millele on pakutavate seadmete tootja poolt antud õigus pakutavatele seadmetele hooldus- ja garantiiteenuste osutamiseks. Pakkujal esitada andmed ekraanide tootja hooldust ja remonti teostava esinduse või sertifitseeritud hooldus- ja remondipartnerite kohta (firma nimi, telefon, e-mail, veebilehe link) ja tootja esindaja kinnitus, et nimetatud esindusel või partneril on õigus teostada ekraanide remonti Eestis.

RHS § 114 lg 1 kohaselt kontrollib hankija [---] pakkumuste vastavust riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele ning teeb põhjendatud kirjaliku otsuse pakkumuste vastavaks tunnistamise või tagasilükkamise kohta. RHS § 114 lg 2 esimese lause kohaselt lükkab hankija pakkumuse tagasi, kui see ei vasta riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele.

Vastavustingimuses nr 9 esitatud nõudele vastavuse tõendamiseks esitas edukas pakkuja pakkumuses järgmise informatsiooni: *pakutavate seadmete hooldust ja remonti teostava ettevõtte kontaktandmed: <https://www.fujitsu.com/ee/services/remont/>.*

Edukas pakkuja Aktsiaselts Datel pakkus pakkumuses BenQ (tootja) interaktiivseid ekraane. Pakkumuses oli esitatud veebilehe link pakutavate interaktiivsete ekraanide kohta: <https://www.benq.com/en-us/business/signage/il430.html#tab-anchor>. Seega on pakutavate interaktiivsete ekraanide tootja BenQ ja vastavustingimuse nr 9 kohaselt oleks pakkuja pidanud esitama tootja ehk BenQ või tema esindaja kinnituse, et Fujitsu Estonia AS on Eestis nende sertifitseeritud hooldus- ja remondipartner, kellel on õigus teostada BenQ ekraanide remonti. Sellist kinnitust vastavaks ja edukaks tunnistatud pakkumuses aga esitatud ei olnud.

Toetuse saaja selgitas 19.05.2022, et *kuna pakkuja poolt toodud veebilehe lingilt oli näha, et Fujitsu osutab garantiid Benq ekraanidele, ei pidanud hankija seda vajalikuks eraldi üle täpsustada. Fujitsu veebilehel oli kirjas, et Fujitsu on järgmiste tootjate ametlik hoolduspartner: HP, Fujitsu, Samsung, Philips, Benq. <https://www.fujitsu.ee/remont/>.*

Vastavustingimuse nr 9 kohaselt oli nõutud tootja esindaja kinnituse esitamine. Tallinna Ringkonnakohus on 28. juuni 2018 kohtuotsuse haldusasjas nr 3-18-657 punktis 16 selgitanud, et *küsimus, kas mingite andmete nõudmine pakkumuses oli üldse mõttekas, ei saa olla vaidluse all, sest vastav nõue tuleneb kehtivatest hanke alusdokumentidest, mida ei ole vaidlustatud.*

Ka Euroopa Kohus on kohtuasjades nr C-42/13 ja C-496/99 rõhutanud, et hankemenetluse võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega seondub hankija kohustus rangelt kinni pidada just hankija enda kindlaksmääratud tingimustest. Hankija on enda poolt kehtestatud

hanketingimustega seotud ega saa asuda kõnealuseid tingimusi hankemenetluse hilisemas etapis pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva möödumist muutma või laiendama.

Seetõttu ei saa toetuse saaja alles pakkumuste vastavuse kontrollimise etapis otsustada, et talle sobib ka ise pakkuja poolt toodud veebilehe lingilt kontrollida, kas Eestis on olemas pakutavate ekraanide tootja hooldust ja remonti teostav esindus või vähemalt üks sertifitseeritud hooldus- ja remondipartner. Rakendusüksus märgib siinkohal, et pakkumuses oli esitamata ka Fujitsu Estonia AS-i kinnitus, et ta on BenQ ekraanide tootja poolt sertifitseeritud hooldus- ja remondipartner. Liiatigi ei ole võimalik pakkumuses ega BenQ või Fujitsu kodulehtede põhjal teha järeldust, et Fujitsu Estonia AS oleks BenQ esindaja, s.t et Fujitsu Estonia AS-il oleks õigus anda kinnituskirja BenQ nimel.

Rakendusüksusel puudub küll põhjus kahelda pakkumuses esitatud informatsiooni õigsuses, kuid rakendusüksuse kontrolli teostamise hetkel ei ole enam pakkumuses toodud Fujitsu kodulehelt <https://www.fujitsu.com/ee/services/remont/> võimalik kontrollida, kas tegemist on (oli pakkumuse esitamise hetkel) BenQ ametliku koostööpartneriga. Samuti ei ole toetuse saaja säilitanud ekraanipilti pakkumuste vastavuse kontrollist, mis tõendaks, millise teabe alusel luges toetuse saaja Aktsiaseltsi Datel pakkumuse vastavustingimusele nr 9 vastavaks.

Eeltoodust tulenevalt on rakendusüksus seisukohal, et toetuse saaja tunnistas riigihanke nr 232280 osas 2 vastavaks pakkumuse, mis ei vastanud vastavustingimuses nr 9 esitatud nõudele, ning rikkus sellega RHS § 114 lg 1 ja lg 2 esimest lauset.

1.3.2.2. Eduka pakkuja pakkumuse vastavus tehnilise kirjelduse punktile 6.9

Toetuse saaja sätestas tehnilise kirjelduse punktis 6.9 järgmise nõude:

Pakkumus peab sisaldama:

6.9. Käesoleva lisa punktides 1.27 „Kvaliteedinõuded“, 2.1, 2.2 ja 5.1 nimetatud kinnitusi/sertifikaatide (või mõnede muudele nendega samaväärsete kvaliteedistandarditele vastavate sertifikaatide) koopiaid.

Tehnilise kirjelduse punkt 1.27 „Kvaliteedinõuded“ on sõnastatud järgmiselt:

1.27.1. Interaktiivsetel ekraanidel peab olema RoHS sertifikaat või samaväärne.

1.27.2. Tootjal ISO 9001 või samaväärne.

Interaktiivsed ekraanid peavad olema „CE marking“ sertifitseeritud (https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking_en).

Aktsiaselts Datel ei esitanud oma pakkumuses pakutavate BenQ interaktiivsete ekraanide kohta RoHS sertifikaadi, CE märgise omamise kohta sertifikaadi ega tootja ISO 9001 sertifikaadi koopiat või nendega samaväärsete sertifikaatide koopiaid. Toetuse saaja leiab, et tehnilise kirjelduse punkti 6.9 kohaselt said pakkujad valida, kas esitada nõudele vastavuse tõendamiseks enda kinnituse või sertifikaadi koopia.

Rakendusüksus ei nõustu toetuse saaja seisukohaga, et tehnilise kirjelduse punkt 6.9 ei kohustanud pakkujaid esitama tehnilise kirjelduse punktis 1.27 nimetatud sertifikaatide koopiaid, vaid pakkujad võisid nõudele vastavuse tõendamiseks esitada ka enda kinnituse. Tehnilise kirjelduse punkt 6.9 reguleerib pakkumuse vastavuse tõendamist neljale tehnilises kirjelduses esitatud

tingimusele: 1) punktis 1.27 „Kvaliteedinõuded“ esitatud tingimustele; 2) punktis 2.1 esitatud tingimusele; 3) punktis 2.2 esitatud tingimusele; 4) punktis 5.1 esitatud tingimusele. Nendest neljast punktist on tehnilise kirjelduse punktides 2.1, 2.2 ja 5.1 *expressis verbis* reguleeritud, et nõuetele vastavuse tõendamine toimub pakkuja/müüja enda kinnitusega. Tehnilise kirjelduse punkt 1.27 ei näe aga ette pakkuja/müüja kinnituse esitamist.

Seega tehnilise kirjelduse punkti 6.9 grammatilise tõlgenduse kohaselt tulenes see, kas pakkuja esitab kinnituse või sertifikaadi koopia tehnilise kirjelduse punktides 1.27, 2.1, 2.2 ja 5.1 nimetatust (*pakkumus peab sisaldama punktides 1.27 „Kvaliteedinõuded“, 2.1, 2.2 ja 5.1 nimetatud kinnitusi/sertifikaatide koopiasid*). Nendest neljast punktist on tehnilise kirjelduse punkt 1.27 ainuke punkt, mis räägib sertifikaatidest. Eeltoodust tulenevalt ei saa rakendusüksuse hinnangul tehnilise kirjelduse punkti 6.9 tõlgendada selliselt, et pakkujad said valida, kas nad esitavad nõudele vastavuse tõendamiseks kinnituse või sertifikaadi koopia. Ilmselgelt on pakkujal lihtsam ja kiirem esitada enda kinnitus võrreldes dokumentidega, mille pakkuja peab saama kolmandalt isikult (seadmete tootjalt). Seetõttu toetuse saaja tõlgendusest lähtumine kaotaks mõtte nimetada tehnilise kirjelduse punktis 6.9 sertifikaatide koopiasid.

Toetuse saaja ei ole rakendusüksusele selgitanud, kus täpsemalt saab pakkumuses nimetatud veebilehelt lugeda, et pakutud interaktiivsed ekraanid ja nende tootja omavad tehnilise kirjelduse punktis 1.27 küsitud sertifikaate. Toetuse saaja ei ole rakendusüksusele esitanud ka tootja kodulehelt tehtud ekraanipilte, mis tõendaksid, et pakkumuste vastavuse kontrolli (hankemenetluse läbiviimise) ajal oleks tootja kodulehel olnud informatsioon riigihankes nõutud sertifikaatide olemasolu kohta.

Eeltoodust tulenevalt on rakendusüksus seisukohal, et Aktsiaseltsi Datel pakkumus ei vastanud tehnilise kirjelduse punktis 6.9 esitatud nõudele, sest pakkumuses olid esitamata tehnilise kirjelduse punktis 1.27 nimetatud sertifikaatide koopiasid. Seetõttu rikkus toetuse saaja ka selle (otsuse punktis 1.3.2.2 käsitletud) episoodi puhul RHS § 114 lg 1 ja lg 2 esimest lauset.

1.3.3. Riigihanke osas 3 „Tahvelarvutite ja laadimiskappide ostmine“ riigihanke alusdokumentide muutmisel pakkumuste esitamise tähtaja nõutud ulatuses pikendamata jätmine

Toetuse saaja muutis 09.03.2021 riigihanke nr 232280 osa 3 tehnilise kirjelduse punkte 1.24.1 ja 5.3 ning sätestas, et tahvelarvutite garantii peab olema vähemalt üks aasta. Tehnilise kirjelduse eelmise redaktsiooni punktid 1.24.1 ja 5.3 nägid ette, et tahvelarvutite garantii peab olema vähemalt kaks aastat. Riigihanke alusdokumentide muutmise kohta esitas toetuse saaja 09.03.2021 registrile ka hanketeate muudatuse (teade nr 3, teate ID 2309503), kuid selle hanketeatega toetuse saaja pakkumuste esitamise tähtaega ei pikendanud. Hanketeate nr 3 kohaselt jäi pakkumuste esitamise tähtpäevaks 23.03.2021 kell 13:00. Toetuse saaja pikendas pakkumuste esitamise tähtaega hanketeatega nr 4 (ID 2325081) ühe päeva võrra ehk kuni 24.03.2021 kell 13:00.

Rakendusüksus on seisukohal, et toetuse saaja 09.03.2021 tehnilises kirjelduses tehtud muudatus oleks eeldanud pakkumuste esitamise tähtaja pikendamist vastavalt RHS § 82 lõikele 1, sest RHS § 82 lõikes 2 sätestatud erandit antud juhul kohaldada ei saa.

RHS § 82 lg 2 kohaselt ei pea hankija RHS § 82 lõikes 1 nimetatud tähtaega pikendama, kui tehtud muudatuse tõttu ei muutuks riigihankest huvitatud ettevõtjate ring või pakkumuste sisu. Toetuse saaja lühendas 09.03.2021 tehtud ja ettevõtjatele 15.03.2021 avaldatud riigihanke alusdokumentide muudatusega tahvelarvutite garantiiaega kahelt aastalt ühele aastale. See tähendab, et riigihanke alusdokumentide muudatuse tõttu said pakkuma tulla ka need ettevõtjad, kelle pakkumus oleks (tahvelarvutite 1-aastase garantiiaja tõttu) enne muudatust olnud riigihanke alusdokumentidele mittevastav. Seega laiendas 15.03.2021 avaldatud riigihanke alusdokumentide muudatus riigihankest huvitatud ettevõtjate ringi ja avaldas mõju pakkumuste sisule ehk sellele, millise garantiiajaga tahvelarvuteid pakkujad toetuse saajale pakkuda said. Arvestades siinkohal ka asjaoluga, et riigihanke alusdokumentide muudatus oli tingitud riigihankes osalemisest huvitatud ettevõtja 05.03.2021 küsimusest (ID 575739): *Lisa 1-3 tehnilise kirjelduse Punktis 5.3 on küsitud tahvelarvutite garantiiks 2 aastat. Punktis 5.5 on kirjeldatud garantiid järgnevalt: „Garantii seadmetele peab olema antud tootja(te) poolt“. Baltikumis ei paku ainukese iPad OS tootjana Apple garantiid rohkem kui üheks aastaks. Palun asendada see pakkuja garantiiga või muuta tingimused 2 aasta pealt 1 aasta peale.*

RHS³ § 82 lg 1 kohaselt peab hankija riigihanke alusdokumentide muutmisel pikendama pakkumuste esitamise tähtaega selliselt, et muudetud hanketeate registris avaldamisest arvates või muudetud riigihanke alusdokumentide kättesaadavaks tegemisest või edastamisest arvates oleks pakkumuste esitamise tähtaeg võrdne vähemalt poolega vastavast RHS §-s 93 sätestatud minimaalsest tähtajast.

RHS § 93 lg 1 punkti 4 kohaselt ei või avatud hankemenetluses pakkumuste esitamise tähtaeg olla lühem kui 30 päeva hanketeate registrile esitamisest arvates, välja arvatud ehitustööde hankelepingu puhul, kui riigihanke eeldatav maksumus on võrdne rahvusvahelise piirmääraga või ületab seda ja kogu hankemenetluse teabevahetus toimub elektrooniliselt. Riigihange nr 232280 oli avatud hankemenetlusega rahvusvahelist piirmäära ületav asjade ostmise riigihange. Seega vähemalt pool RHS § 93 lg 1 punktis 4 sätestatud minimaalsest tähtajast on 15 päeva.

Hankemenetluse nr 232280 korraldamise ajal kehtinud RHS § 82 lg 1 kohaselt oli riigihanke alusdokumentide muutmise korral pakkumuste esitamise tähtaja arvutamise lähtepunktiks:

- 1) muudetud hanketeate registris avaldamine või
- 2) muudetud riigihanke alusdokumentide kättesaadavaks tegemine või edastamine.

Antud juhul on mõlemad eespool nimetatud kuupäevad samad – 15.03.2021. Hanketeate nr 3 (teate ID 2309503) muudatus, mille toetuse saaja esitas riigihangete registrile 09.03.2021, avaldati riigihangete registris 15.03.2021 kell 10:01. Ka toetuse saaja poolt 09.03.2021 muudetud riigihanke alusdokumendid muutusid riigihankes osalemisest huvitatud ettevõtjatele avalikuks 15.03.2021 kell 10:01. Rakendusüksus pöördus siinkohal järelepäringuga Rahandusministeeriumi poole, kes vastas, et kuigi toetuse saaja alustas riigihanke alusdokumentide uuendamist 09.03.2021 kell 15:14, lõpetas register selle tegevuse 15.03.2021 kell 10:01 hanketeate muudatuse avaldamisega ja alles seejärel (ehk alates 15.03.2021) olid muudetud dokumendid riigihankes osalemisest huvitatud ettevõtjatele avalikud (kättesaadavad). Rakendusüksus kontrollis ka riigihangete registri alamlehelt „Teavitused“, et riigihanke juurde registreerunud ettevõtjad said teavituse riigihanke alusdokumentide muutmise kohta 15.03.2021 kell 10:01 ja perioodil 09.03.2021 kuni 15.03.2021 muid teavitusi riigihanke alusdokumentide muutmise kohta register pakkujatele ei saatnud.

³ Riigihangete seaduse redaktsioon, mis kehtis kuni 31.05.2022 ehk hankemenetluse korraldamise ajal.

Tsiviilseadustiku üldosa seaduse (edaspidi *TsÜS*) § 135 lg 1 kohaselt algab tähtaja kulgemine järgmisel päeval pärast selle kalendripäeva või sündmuse saabumist, millega määrati kindlaks tähtaja algus, kui seadusest või lepingust ei tulene teisiti. Seega algab tähtaja arvutamine antud juhul 16.03.2021, mida loetakse esimeseks päevaks. RHS § 82 lg 1 kohaselt koostoimes RHS § 93 lg 1 punktiga 4 oleks muudetud riigihanke alusdokumentide kättesaadavaks tegemise ja pakkumuste esitamise tähtaja vahele pidanud jääma vähemalt 15 päeva. TsÜS § 136 lg 9 kohaselt loetakse tähtaja määramisel päevaks ajavahemikku keskööst keskööni. Seega oleks riigihankes nr 232280 pakkumuste esitamise tähtpäev pidanud olema alates **31.03.2021** kella 00:01. Riigihankes nr 232280 oli aga pakkumuste esitamise tähtpäev **24.03.2021** kell 13:00.

Eeltoodust tulenevalt oli riigihanke nr 232280 osas 3 pakkumuste esitamise tähtaeg ettenähtust 6 päeva ja 11 tundi lühem ja toetuse saaja rikkus pakkumuste esitamise tähtaja nõutud ulatuses pikendamata jätmisega RHS § 82 lg 1 koostoimes RHS § 93 lg 1 punktiga 4.

1.3.4. Riigihanke osas 4 „Sülearvutite, miniarvutite ja monitoride ostmise“ tehnilises kirjelduses esitatud nõue elektritööde teostaja vähemalt B-klassi pädevustunnistuse olemasolu kohta

Toetuse saaja sätestas riigihanke nr 232280 osa 4 tehnilise kirjelduse punktis 5.22 järgmise nõude: *Müüja elektritööde teostaja peab omama vähemalt B-klassi pädevustunnistust.*

Tegemist on tingimusega, mis piiras välispakkujate riigihankel osalemist, sest toetuse saaja ei andnud välispakkujatele võimalust tõendada, et nende elektritööde teostaja pädevus on oma asukohariigi seaduste kohaselt samaväärne Eestis elektrivaldkonnas kasutusel oleva A- või B-klassi pädevustunnistusega. Tingimuse õigusvastasuse osas jääb rakendusüksus otsuse punktis 1.3.1.2 esitatud põhjenduste juurde ja ei hakka neid siinkohal kordama.

Ka riigihanke nr 232280 osas 4 piiras tehnilise kirjelduse punkt 5.22 välispakkujate riigihankel osalemist ja toetuse saaja ei loonud kõigile RHS § 3 punktis 2 nimetatud isikutele võrdseid võimalusi hankelepingule kandideerimiseks. Seetõttu on tehnilise kirjelduse punkt 5.22 vastuolus RHS § 3 punktis 2 sätestatud mittediskrimineerimise ja isikute võrdse kohtlemise üldpõhimõttega.

Kokkuvõttes on rakendusüksus seisukohal, et toetuse saaja rikkus RHS § 3 punkti 2, § 82 lg 1 koostoimes RHS § 93 lg 1 punktiga 4 ning RHS § 114 lg 1 ja lg 2 esimest lauset. Eeltoodust tulenevalt ei ole toetuse saaja täitnud ka STS § 26 lõikest 1, meetme määruse § 25 lõikest 1 ning 14. augusti 2020 toetuse taotluse osalise rahuldamise otsuse punktist 16.2 tulenevat kohustust järgida RHS-i.

1.4. Hankelepingutele kohaldatavad finantskorrektsiooni määrad

STS § 45 lg 1 punkti 3 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse toetuse vähendamiseks, kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust.

STS § 46 lg 1 ja ühendmääruse § 21 lg 1 kohaselt, kui ilmneb, et toetuse saaja on eiranud oma kohustusi või talle kehtestatud nõudeid ja finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole võimalik kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid

esineb põhjendatud oht, et kohustuse või nõude täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju, siis vähendatakse toetust sõltuvalt rikkumise raskusest 2, 5, 10 või 25 protsenti tegevustele või tegevuste kogumile eraldatud toetusest sõltuvalt asjaolude mõjust kulu abikõlblikkusele, välja arvatud, kui ühendmääruse 4. peatükis ei ole sätestatud teisiti.

Rakendusüksus selgitab, et ühendmääruse eelnõu seletuskirja kohaselt ei ole riigihangete rikkumiste korral üldjuhul võimalik konkreetset kahjusummat välja arvutada, kuna tegemist on potentsiaalse ja teoreetilise (kaudse) kahjuga, mis võib tekkida õigusnormi rikkumisel ja konkreetsete asjaolude põhjal loetakse rikkumine tõendatuks. Eeltoodud põhimõtteid toetab ka Euroopa Kohus, selgitades kohtasjades nr C-743/18 ja C-406/14, et hanketingimuste rikkumise korral ei ole konkreetse finantsmõju tõendamine nõutav ja see ei pea olema nähtav. Piisab sellest, kui asjasse puutuva fondi eelarve mõjutamise võimalus ei ole välistatud.

1.4.1. Riigihanke osas 1 „65“ interaktiivsete ekraanide ja jalgade ostmine“ sõlmitud hankelepingule kohaldatav finantskorrektsiooni määr

1.4.1.1. Finantskorrektsiooni määr riigihanke alusdokumentidele mittevastava pakkumuse vastavaks ja edukaks tunnistamise eest

Riigikohus on 28. juuni 2023 kohtuotsuse põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 5-23-2 tunnistanud Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. a määruse nr 143 „Perioodi 2014-2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ § 25 lõike 5 põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, millega nähakse ette, et § 22³ kohaldub toetustaotluste puhul, mis rahuldati enne 9. oktoobrit 2020. Riigikohus on sama otsuse punktis 93 selgitanud, et ühendmääruse § 25 lg 5 kehtetuks tunnistamine [kohtuotsuses] viidatud osas toob kaasa selles ajavahemikus rahuldatud toetustaotlusi puudutavate finantskorrektsioonide tegemisel ühendmääruse vana redaktsiooni kohaldamise. Kui [ühendmääruse vana redaktsiooni kohaldamiseks] rakendussätet ei ole, kohalduvad õiguse üldpõhimõtetest (õiguskindluse põhimõte, täpsemini tagasiulatuva mõju keeld) lähtudes toetustaotluse rahuldamise ajal kehtinud normid.

Riigi Tugiteenuste Keskus otsustas rahastada toetuse saaja projekti 14. augusti 2020 toetuse taotluse osalise rahuldamise otsusega nr 11.8-5/0880. Võttes arvesse eespool viidatud Riigikohtu seisukohta ning asjaolu, et Riigi Tugiteenuste Keskus tegi toetuse taotluse osalise rahuldamise otsuse 14. augustil 2020 ja seetõttu kehtiva ühendmääruse § 22³ lg 5 antud juhul kohaldada ei saa, lähtub rakendusüksus finantskorrektsiooni määra rakendamisel ühendmääruse redaktsioonist, mis kehtis kuni 8. oktoobrini 2020 ehk toetuse taotluse osalise rahuldamise otsuse tegemise ajal.

Kuni 8. oktoobrini 2020 kehtinud ühendmääruse § 22 lg 11 punkti 11 kohaselt vähendatakse hankelepingule eraldatavat toetust 25 protsenti, kui hankemenetluse korraldamisel ei ole järgitud vastavaks tunnistamise kriteeriume ning edukaks tunnistati pakkuja, kes ei vastanud kehtivatele tingimustele. Sama paragrahvi lõike 12 kohaselt võib sõltuvalt rikkumise raskusest kohaldada 5- või 10-protsendilist finantskorrektsiooni määra.

Toetuse saaja tunnistas riigihanke osas 1 vastavaks ja edukaks pakkumuse, mis ei vastanud tehnilise kirjelduse punktis 7.9 esitatud nõudele, sest pakkumuses olid esitamata tehnilise kirjelduse punktis 1.32 küsitud sertifikaatide koopiaid. Kuivõrd toetuse saaja tunnistas vastavaks

ja edukaks pakkumuse, mis oleks tulnud tagasi lükata, oleks riigihanke osa 1 tulemus pidanud olema teistsugune. Seetõttu oleks toetuse saaja võinud hankelepingu sõlmida teise pakkujaga ja/või teise maksumusega pakkumuse alusel. Eeltoodust tulenevalt esineb rakendusüksuse hinnangul põhjendatud oht, et RHS § 114 lg 1 ja lg 2 esimese lause rikkumine tõi kaasa rahalise mõju ning tegemist ei olnud üksnes formaalse rikkumisega.

Seega peab rakendusüksus finantskorrektsiooni määra kohaldamisel kõigepealt hindama, kas esinevad mingisugused kaalukad asjaolud, mis õigustavad kuni 8. oktoobrini 2020 kehtinud ühendmääruse § 22 lg 11 punktis 11 üldreeglina ette nähtud 25%-st väiksema (10% või lausa 5%) finantskorrektsiooni määra kohaldamist⁴. Selleks vaatab rakendusüksus, kui suur oli RHS § 114 lg-te 1 ja 2 rikkumise raskus.

Riigihanke nr 232280 osale 1 esitati kokku 7 pakkumust, millest pakkumuste hindamise etapis osales 3 pakkumust⁵. Seega oli riigihanke nr 232280 osas 1 tagatud konkurents ja erinevate pakkumuste võrdlemine. Rikkumisele vaatamata konkurentsi olemasolu võimaldab rakendusüksuse hinnangul rangeimast 25%-lisest finantskorrektsiooni määrast astme võrra allapoole tulla.

Järgnevalt kaalub rakendusüksus, kas hankelepingule oleks põhjendatud kohaldada 5%-list või 10%-list finantskorrektsiooni määra. Aktsiaseltsi Datel pakkumuse tagasilükkamise oleks pidanud kaasa tooma asjaolu, et pakkumuses olid esitamata tehnilises kirjelduses küsitud sertifikaatide koopiad (toodete RoHS sertifikaat, „CE marking“ sertifikaat ja ekraanide tootja ISO 9001 sertifikaat või nendega samaväärsed sertifikaadid). Samas esitas Aktsiaselts Datel pakkumuses kinnituse, et pakutud Newline'i interaktiivsed ekraanid omavad RoHS sertifikaati, on „CE marking“ sertifitseeritud ja ekraanide tootjale on omistatud ISO 9001 või sellega samaväärne kvaliteedisertifikaat.

Seega seisneb pakkumuse mittevastavus antud juhul riigihanke alusdokumentides sätestatud dokumendinõuete täitmata jätmises. Samas kinnitas pakkuja, et tooted ise ja nende tootja vastavad sisuliselt kõikidele esitatud tingimustele. Kuivõrd edukas pakkuja oleks oma hoolsuskohustuse täitmise (ehk kõikide nõutud dokumentide esitamise) korral saanud samu interaktiivseid ekraane pakkudes osutada edukaks õiguspäraselt, teeb rakendusüksus sellest järelduse, et RHS § 114 lg-te 1 ja 2 rikkumise raskus ei olnud suur. Eeltoodust tulenevalt leiab rakendusüksus, et RHS § 114 lõigete 1 ja 2 rikkumise eest on proportsionaalne kohaldada hankelepingule 5%-list finantskorrektsiooni määra.

1.4.1.2. Finantskorrektsiooni määr tehnilises kirjelduses välispakkujaid piirava tingimuse seadmise eest

Tehnilise kirjelduse punktis 5.28 seatud tingimus, et elektritööde teostaja peab omama vähemalt B-klassi pädevustunnistust, piiras põhjendamatult konkurentsi, sest sellise tingimuse seadmisega kohtles toetuse saaja võimalikke pakkujaid nende asukohariigist lähtuvalt ebavõrdselt. Toetuse saaja ei andnud välispakkujatele võimalust tõendada, et nende elektritööde teostaja pädevus on oma asukohariigi seaduste kohaselt samaväärne Eestis elektrivaldkonnas kasutusel oleva A- või

⁴ Tallinna Halduskohtu 23.07.2019 kohtuotsus haldusasjas nr 3-19-754, punkt 22.

⁵ Tallinna Haridusameti 13.05.2021 käskkirja nr 1.-40/23 punktiga 2 lükati tagasi 4 pakkumust, sest need ei vastanud riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele.

B-klassi pädevustunnistusega. Seetõttu ei ole välistatud, et riigihanke alusdokumente lugedes võisid välisriigi ettevõtjad loobuda riigihankel osalemisest, sest nad ei olnud võimelised ettenähtud ajaks esitama nõutavat dokumenti, kuid oleksid võinud seda teha, kui toetuse saaja ei oleks tehnilises kirjelduses piiravat tingimust seadnud. Eeltoodust tulenevalt esineb põhjendatud oht, et RHS § 3 punkti 2 rikkumine tõi kaasa rahalise mõju, sest toetuse saaja oleks võinud hankelepingu sõlmida teise pakkujaga ja/või teise maksumusega pakkumuse alusel ning tegemist ei olnud üksnes formaalse rikkumisega.

Lähtudes Riigikohtu 28. juuni 2023 kohtuotsusest põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 5-23-2 kohaldab rakendusüksus välispakkujaid piirava pakkumuste vastavustingimuse kehtestamise eest finantskorrektsiooni määra ühendmääruse redaktsiooni alusel, mis kehtis kuni 8. oktoobrini 2020 ehk toetuse taotluse osalise rahuldamise otsuse tegemise ajal.

Kuni 8. oktoobrini 2020 kehtinud ühendmääruse § 22 lg 11 punkti 5 kohaselt vähendatakse hankelepingle eraldatavat toetust 25 protsenti, kui hankemenetluse korraldamisel on pakkumuse vastavaks tunnistamiseks riigihanke alusdokumentides nimetatud kriteerium, mis on vastuolus riigihangete seadusega. Sama paragrahvi lg 12 kohaselt võib sõltuvalt rikkumise raskusest kohaldada 5- või 10-protsendilist finantskorrektsiooni määra.

Seega peab rakendusüksus finantskorrektsiooni määra kohaldamisel kõigepealt hindama, kas esinevad mingisugused kaalukad asjaolud, mis õigustavad kuni 8. oktoobrini 2020 kehtinud ühendmääruse § 22 lg 11 punktis 5 üldreeglina ette nähtud 25%-st väiksema (10% või lausa 5%) finantskorrektsiooni määra kohaldamist⁶. Selleks vaatab rakendusüksus, kui suur oli RHS § 3 punkti 2 rikkumise raskus.

Riigihanke nr 232280 osale 1 esitati kokku 7 pakkumust, millest pakkumuste hindamise etapis osales piiravale tingimusele vaatamata 3 pakkumust. Seega oli riigihanke nr 232280 osas 1 tagatud konkurents ja erinevate pakkumuste võrdlemine. Rikkumisele vaatamata konkurentsi olemasolu võimaldab rakendusüksuse hinnangul rangeimast 25%-lisest finantskorrektsiooni määrast astme võrra allapoole tulla.

Samas ei esine rakendusüksuse hinnangul muid kergendavaid asjaolusid, mis õigustaksid lausa 5%-lise finantskorrektsiooni määra kohaldamist. Konkreetset juhul ei ole teada, milliseks oleks kujunenud riigihankes osalevate pakkujate ring ja riigihanke tulemus, kui toetuse saaja oleks tehnilise kirjelduse punkti 5.28 sõnastanud potentsiaalsetele välisriigist pärit pakkujatele piiravat mõju avaldamata. Tagantjärele ei ole võimalik tuvastada, kas mõni potentsiaalne pakkuja jättis oma pakkumuse viidatud tingimuse tõttu esitamata, kas tema pakkumus võinuks osutada edukaks ja kas toetuse saaja oleks võinud hankelepingu sõlmida madalama hinnaga.

Kuivõrd riigihanke alusdokumendid on kõikidele hankemenetluses osalemisest huvitatud ettevõtjatele kättesaadavad/avalikud ilma riigihanke juurde registreerimata, ei ole välistatud, et mõni hankemenetluses osalemisest huvitatud välisettevõtja jättis tehnilise kirjelduse punkti 5.28 tõttu ennast riigihanke juurde registreerimata ja riigihanke nr 232280 osas 1 osalemata.

Eeltoodust tulenevalt on rakendusüksus seisukohal, et RHS § 3 punkti 2 rikkumine on antud juhul keskmise kaaluga. Konkurentsi soodustamise reeglite rikkumist ja Euroopa Liidu riikide vahel teenuste vaba liikumise piiramist ei saa rakendusüksuse hinnangul pidada rahvusvahelist piirmäära

⁶ Tallinna Halduskohtu 23.07.2019 kohtuotsus haldusasjas nr 3-19-754, punkt 22.

ületava riigihanke puhul väikese kaaluga rikkumiseks, sest tegemist on Euroopa Liidu ühe aluspõhimõttega. Seetõttu peab rakendusüksuse hinnangul keskmise kaaluga rikkumisele vastama ka keskmise suurusega finantskorrektsiooni määr, milleks on kuni 8. oktoobrini 2020 kehtinud ühendmääruse § 22 lg 11 punkti 5 ja lg 12 kohaselt 10%.

Rakendusüksus märgib, et ka kehtiva ühendmääruse § 22³ lg 1 p 2 koosmõjus lg 2 punktiga 2 ning Euroopa Komisjoni 14. mai 2019 otsuse nr C(2019) 3452 p 2.1 alapunkt 10 näeb ette hankelepingule vähemalt 10%-lise finantskorrektsiooni määra kohaldamise, kui toetuse saaja on kasutanud sellist tehnilist kirjeldust, mis on põhjendamatult siseriikliku eelistuse tõttu diskrimineeriv.

Kokkuvõttes on rakendusüksus seisukohal, et RHS § 3 punkti 2 rikkumise raskust arvestades on proportsionaalne kohaldada riigihanke nr 232280 osas 1 sõlmitud hankelepingule 10%-list finantskorrektsiooni määra.

Ühendmääruse § 21 lg 3 kohaselt, kui ühes hankes tuvastatakse enam kui üks rikkumine, mille mõju ei ole võimalik hinnata või selle hindamine on ebamõistlikult aja- või ressursimahukas, siis sama hanke erinevate rikkumiste korral rakendatakse suurimat finantskorrektsiooni määra. Riigihanke nr 232280 osas 1 on tuvastatud kaks rahalise mõjuga RHS-i rikkumist, millest otsuse punktis 1.4.1.1 nimetatud rikkumise eest on kohaldatav finantskorrektsiooni määr 5% ja otsuse punktis 1.4.1.2 nimetatud rikkumise eest on kohaldatav finantskorrektsiooni määr 10%. Seega jääb ühendmääruse § 21 lg 3 kohaselt riigihanke nr 232280 osas 1 sõlmitud hankelepingule kohaldatavaks finantskorrektsiooni määraks suurim määr ehk 10%.

1.4.2. Finantskorrektsiooni määr riigihanke osas 2 „43“ interaktiivsete ekraanide ostmise“ riigihanke alusdokumentidele mittevastava pakkumuse vastavaks ja edukaks tunnistamise eest

Nagu rakendusüksus otsuse punktis 1.4.1.1 selgitas, tuleb Riigikohtu 28. juuni 2023 kohtuotsuse põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 5-23-2 kohaselt riigihanke alusdokumentidele mittevastava pakkumuse vastavaks ja edukaks tunnistamise eest rakendada finantskorrektsiooni määra ühendmääruse redaktsiooni alusel, mis kehtis kuni 8. oktoobrini 2020 ehk toetuse taotluse osalise rahuldamise otsuse tegemise ajal.

Kuni 8. oktoobrini 2020 kehtinud ühendmääruse § 22 lg 11 punkti 11 kohaselt vähendatakse hankelepingule eraldatavat toetust 25 protsenti, kui hankemenetluse korraldamisel ei ole järgitud vastavaks tunnistamise kriteeriume ning edukaks tunnistati pakkuja, kes ei vastanud kehtivatele tingimustele. Sama paragrahvi lõike 12 kohaselt võib sõltuvalt rikkumise raskusest kohaldada 5- või 10-protsendilist finantskorrektsiooni määra.

Riigihanke nr 232280 osale 2 esitati kokku 2 pakkumust, mis osalesid pakkumuste hindamise etapis. Seega oli riigihanke nr 232280 osas 2 tagatud konkurents ja erinevate pakkumuste võrdlemine. Rikkumisele vaatamata konkurentsi olemasolu võimaldab rakendusüksuse hinnangul rangeimast 25%-lisest finantskorrektsiooni määrast astme võrra allapoole tulla.

Järgnevalt kaalub rakendusüksus, kas hankelepingule oleks põhjendatud kohaldada 5%-list või 10%-list finantskorrektsiooni määra. Aktsiaseltsi Datel pakkumuse tagasilükkamise oleks pidanud

kaasa tooma asjaolu, et pakkumuses olid esitamata tehnilises kirjelduses küsitud sertifikaatide koopiad (toodete RoHS sertifikaat, „CE marking“ sertifikaat ja ekraanide tootja ISO 9001 sertifikaat või nendega samaväärsed sertifikaadid) ning vastavustingimuses nr 9 nõutud tootja esindaja kinnitus, et pakutavate ekraanide tootja omab Eestis nende ekraanide hooldust ja remonti teostavat esindust või vähemalt ühte sertifitseeritud hooldus- ja remondipartnerit. Samas kinnitas Aktsiaselts Datel pakkumuses, et nimetatud nõuded on täidetud.

Seega seisneb pakkumuse mittevastavus antud juhul riigihanke alusdokumentides sätestatud dokumendinõuete täitmata jätmises. Samas kinnitas pakkuja, et tooted ise ja nende tootja vastavad sisuliselt kõikidele esitatud tingimustele, sh et Eestis on olemas BenQ ekraanide hooldust ja remonti teostav ettevõtte (Fujitsu Estonia AS). Kuivõrd edukas pakkuja oleks oma hoolsuskohustuse täitmise (ehk kõikide nõutud dokumentide esitamise) korral saanud samu interaktiivseid ekraane pakkudes osutada edukaks õiguspäraselt, teeb rakendusüksus sellest järelduse, et RHS § 114 lg-te 1 ja 2 rikkumise raskus ei olnud suur. Eeltoodust tulenevalt leiab rakendusüksus, et RHS § 114 lg-te 1 ja 2 rikkumise eest on proportsionaalne kohaldada hankelepingule 5%-list finantskorrektsiooni määra.

Riigihanke nr 232280 osas 2 on tuvastatud kaks rahalise mõjuga RHS-i rikkumist: pakkumuse mittevastavus vastavustingimusele nr 9 ja pakkumuse mittevastavus tehnilise kirjelduse punktile 6.9 koostoimes tehnilise kirjelduse punktiga 1.27. Rakendusüksus märgib, et nendest rikkumistest mõlemad tingivad eraldiseisvalt hankelepingule 5%-lise finantskorrektsiooni määra kohaldamise. Kuivõrd ühendmääruse § 21 lg 3 kohaselt finantskorrektsiooni määrad ei summeeru, jääb riigihanke nr 232280 osas 2 kohaldatavaks finantskorrektsiooni määraks 5%.

1.4.3. Riigihanke osas 3 „Tahvelarvutite ja laadimiskappide ostmine“ sõlmitud hankelepingule kohaldatav finantskorrektsiooni määr

Riigikohus on 28. juuni 2023 kohtuotsuse põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 5-23-2 punktis 74 selgitanud, et Euroopa Liidu reeglite võimaliku rikkumisega kaasnevad riskid ei tohi olla toetuse saaja jaoks suuremad ja tagajärjed koormavamad, kui toetuse määramise ajal kehtivate õigusnormidega sätestatud.

Seetõttu võrdleb rakendusüksus kõigepealt kehtiva ühendmääruse ja kuni 8. oktoobrini 2020 ehk toetuse taotluse osalise rahuldamise otsuse tegemise ajal kehtinud ühendmääruse redaktsioone osas, mis näevad/nägid ette finantskorrektsiooni määra kohaldamist RHS § 82 lg 1 (koostoimes RHS § 93 lg 1 punktiga 4) rikkumise eest.

Kuni 8. oktoobrini 2020 kehtinud ühendmääruse § 22 lg 14 kohaselt vähendatakse hankelepingule eraldatavat toetust kuni 10 protsenti, kui hankemenetluse korraldamisel ilmneb RHS-is sätestatud nõuete rikkumine, mida ei ole nimetatud lõigetes 2-11 ja 13. Sõltuvalt rikkumise raskusest võib kohaldada 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra.

Riigihanke alusdokumentide muutmise korral pakkumuste esitamise tähtaja nõutud ulatuses pikendamata jätmine ei ole nimetatud kuni 8. oktoobrini 2020 kehtinud ühendmääruse § 22 lõigetes 2-11 ja 13. Seega sai toetuse saaja toetuse määramisel (14.08.2020) lähtuda sellest, et RHS § 82 lg 1 rikkumise eest saab kohaldatav finantskorrektsiooni määr olla kuni 10% või 25%.

Kehtiva ühendmääruse § 22¹ lg 2 punkti 2 kohaselt kohaldatakse avatud hankemenetluse korral hankelepingle kümneprotsendilist finantskorrektsiooni määra, kui riigihanke alusdokumendis olulise muudatuse tegemisel ei ole nõutud juhul pakkumuste esitamise tähtaega pikendatud ettenähtud ulatuses.

Seega on kuni 8. oktoobrini 2020 kehtinud ühendmääruse redaktsioon RHS § 82 lg 1 rikkumise puhul toetuse saaja jaoks kehtiva ühendmääruse redaktsiooniga võrreldes soodsam, sest võimaldab kaalutusõigusest sõltuvalt kohaldada 10%-st väiksemat finantskorrektsiooni määra, mida kehtiva ühendmääruse § 22¹ lg 2 punkt 2 ei võimalda. Eeltoodust tulenevalt ja võttes arvesse Riigikohtu 28. juuni 2023 kohtuotsuse põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 5-23-2 antud seisukohta, lähtub rakendusüksus RHS § 82 lg 1 rikkumise eest finantskorrektsiooni määra kohaldamisel kuni 8. oktoobrini 2020 kehtinud ühendmääruse redaktsioonist.

RHS § 82 lg 1 rikkumise raskust arvestades ei pea rakendusüksus põhjendatuks kohaldada kuni 8. oktoobrini 2020 kehtinud ühendmääruse § 22 lõikes 14 ette nähtud maksimaalset 25%-list finantskorrektsiooni määra, sest rikkumisele vaatamata oli riigihanke nr 232280 osas 3 tagatud konkurents ja erinevate pakkumuste võrdlemine. Riigihanke nr 232280 osale 3 esitati kokku 3 pakkumust, millest pakkumuste hindamise etapis osales 2 pakkumust (kolmas pakkumus lükati tagasi, sest see ei vastanud riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele).

Järgnevalt kaalub rakendusüksus, millist kuni 8. oktoobrini 2020 kehtinud ühendmääruse § 22 lõikes 14 ettenähtud finantskorrektsiooni määra (kuni 10%) riigihanke nr 232280 osas 3 sõlmitud hankelepingle kohaldada. Selleks vaatab rakendusüksus RHS § 82 lg 1 rikkumise raskust.

Riigihanke nr 232280 osas 3 ei saa RHS § 82 lg 1 rikkumise tõttu teistsugust tulemust välistada. Toetuse saaja lühendas 15.03.2021 riigihanke alusdokumentide muudatusega tahvelarvutite garantiiaga kahelt aastalt ühele aastale. See tähendab, et riigihanke alusdokumentide muudatuse tõttu said pakkuma tulla ka need ettevõtjad, kelle pakkumus oleks (tahvelarvutite 1-aastase garantiiaja tõttu) enne muudatust olnud riigihanke alusdokumentidele mittevastav. Selleks, et pakkujad saaksid riigihankel osaleda ja koostada nõuetekohase pakkumuse, peab hankija andma neile selleks RHS-is sätestatud tähtaja, mida toetuse saaja antud juhul ei teinud. Siinkohal tuleb arvestada ka asjaoluga, et riigihanke nr 232280 osas 3 osalemine eeldas pakkujalt tahvelarvutite tootja esindajalt erinevate dokumentide saamist (mis olid analoogsed otsuse punktides 1.3.1.1 ja 1.3.2 käsitletuga). Seetõttu oli riigihankes nr 232280 nõuetekohase pakkumuste esitamise tähtaja määramine pakkujatele eriti olulise tähtsusega. Eeltoodust tulenevalt võis mõni riigihankest huvitatud ettevõtja loobuda riigihankel osalemisest ettenähtust lühema pakkumuste esitamise tähtaja tõttu. Kui pakkujate ring oleks võinud olla laiem, oleks ka hankemenetluse lõpptulemus võinud olla teistsugune, s.t toetuse saaja oleks võinud hankelepingu sõlmida teise pakkujaga ja teise maksumusega pakkumuse alusel.

Riigihanke nr 232280 osa 3 alusdokumentides tehtud muudatus muutus ettevõtjatele nähtavaks 15.03.2021 kell 10:01 ja pakkumuste esitamise tähtpäev saabus 24.03.2021 kell 13:00. Seega oli riigihanke nr 232280 osas 3 pakkumuste esitamise tähtaeg RHS § 82 lg-s 1 koostoimes RHS § 93 lg 1 punktiga 4 ettenähtust (milleks pidi olema vähemalt 15 päeva) 6 päeva ja 11 tundi lühem. Arvestades, et ettevõtjatele jäi 15.03.2021 muudatusega arvestamiseks siiski 9 päeva ja 3 tundi (ajavahemik 15.03.2021 kell 10:01 kuni 24.03.2021 kell 13:00), leiab rakendusüksus, et antud juhul ei ole põhjendatud 10%-lise finantskorrektsiooni määra kohaldamine.

Samas oli riigihanke nr 232280 osas 3 pakkumuste esitamise tähtaeg RHS § 82 lg-s 1 ja § 93 lg 1 punktis 4 sätestatust siiski 43% lühem (15 päeva ehk 360 tundi vs 6 päeva ja 11 tundi ehk 155 tundi). Pakkumuste esitamise tähtaeg, mis on RHS-is sätestatust 43% lühem, viitab rakendusüksuse hinnangul sellele, et hankelepingule kohaldatav rikkumise raskusega proportsionaalne finantskorrektsiooni määr peaks olema pool kuni 8. oktoobrini 2020 kehtinud ühendmääruse § 22 lg-s 14 ettenähtud 10%-st ehk antud juhul 5%.

Eeltoodust tulenevalt kohaldab rakendusüksus riigihanke nr 232280 osas 3 sõlmitud hankelepingule kuni 8. oktoobrini 2020 kehtinud ühendmääruse § 22 lg 14 alusel 5%-list finantskorrektsiooni määra.

1.4.4. Riigihanke osas 4 „Sülearvutite, miniarvutite ja monitoride ostmine“ sõlmitud hankelepingule kohaldatav finantskorrektsiooni määr

Toetuse saaja sätestas riigihanke nr 232280 osa 4 tehnilise kirjelduse punktis 5.22 nõude, et elektritööde teostaja peab omama vähemalt B-klassi pädevustunnistust, millega piiras põhjendamatult välispakkujate riigihankel osalemist.

Ka riigihanke nr 232280 osas 4 oli tagatud konkurents ja erinevate pakkumuste võrdlemine. Riigihanke nr 232280 osale 4 esitati kokku 4 pakkumust, millest pakkumuste hindamise etapis osales 2 pakkumust. Piiravale tingimusele vaatamata konkurentsi olemasolu võimaldab rakendusüksuse hinnangul kuni 8. oktoobrini 2020 kehtinud ühendmääruse § 22 lg 11 punktis 5 sätestatud rangeimast 25%-lisest finantskorrektsiooni määrast astme võrra allapoole tulla.

Rakendusüksus on otsuse punktis 1.4.1.2 leidnud, et välispakkujaid piirava pakkumuste vastavustingimuse kehtestamise eest on rikkumise raskusega proportsionaalne kohaldada kuni 8. oktoobrini 2020 kehtinud ühendmääruse § 22 lg 11 punkti 5 ja lg 12 alusel 10%-list finantskorrektsiooni määra. Ka riigihanke nr 232280 osas 4 on rikkumise asjaolud otsuse punktis 1.4.1.2 käsitletuga sarnased. Seetõttu jääb rakendusüksus 10%-lise finantskorrektsiooni määra osas oma seisukoha juurde ja ei hakka kaalutlusi siinkohal kordama.

Kokkuvõttes kohaldab rakendusüksus:

- 1) **riigihanke nr 232280 osa 1** alusel 10.06.2021 toetuse saaja ja Aktsiaseltsi Datel vahel sõlmitud hankelepingule nr 3.-54/37 **finantskorrektsiooni määra 10%** ning vähendab hankelepingu alusel tekkinud abikõlblikku kulu 10% võrra;
- 2) **riigihanke nr 232280 osa 2** alusel 15.06.2021 toetuse saaja ja Aktsiaseltsi Datel vahel sõlmitud hankelepingule nr 3.-54/40 **finantskorrektsiooni määra 5%** ning vähendab hankelepingu alusel tekkinud abikõlblikku kulu 5% võrra;
- 3) **riigihanke nr 232280 osa 3** alusel 08.06.2021 toetuse saaja ja AS Atea vahel sõlmitud hankelepingule nr 3.-54/39 **finantskorrektsiooni määra 5%** ning vähendab hankelepingu alusel tekkinud abikõlblikku kulu 5% võrra;
- 4) **riigihanke nr 232280 osa 4** alusel 08.06.2021 toetuse saaja ja AS Atea vahel sõlmitud hankelepingule nr 3.-54/38 **finantskorrektsiooni määra 10%** ning vähendab hankelepingu alusel tekkinud abikõlblikku kulu 10% võrra.

1.5. Finantskorrektsiooni summa ja projekti eelarve vähendamine

Toetuse saaja on riigihanke nr 232280 tulemusena sõlmitud hankelepingute alusel tekkinud abikõlblikku kulu kajastanud tegevuse nr 3 „Infotehnoloogiavahendite ja -seadmete ostmine ning paigaldus“ raames kokku summas 360 677,04 eurot käibemaksuga.

Riigihankega nr 232280 seotud kulude jaotus on toodud alljärgnevas tabelis:

Kulu-dokumendi tunnus	Abikõlblik summa	Rikkumisega seotud summa	Finants-korrektsiooni määr	Riigihanke osa
2	76 418,40 eurot	3 820,92 eurot	5%	III
3	176 358 eurot	17 635,80 eurot	10%	I
4	53 844 eurot	2 692,20 eurot	5%	II
6	26 400 eurot	2 640 eurot	10%	IV
73	27 656,64 eurot	2 765,66 eurot	10%	IV
Kokku	360 677,04 eurot	29 554,58 eurot		

Lähtudes otsuses tehtud järeldustest, loeb rakendusüksus riigihanke nr 232280 tulemusena sõlmitud hankelepingute alusel tekkinud kulust (360 677,04 eurot) mitteabikõlblikuks kuluks 29 554,58 eurot. Riigihanke nr 232280 osade 1 ja 4 alusel tekkinud mitteabikõlblik kulu moodustab 23 041,46 eurot (230 414,64 eurot * 10%) ning riigihanke nr 232280 osade 2 ja 3 alusel tekkinud mitteabikõlblik kulu moodustab 6 513,12 eurot (130 262,40 * 5%).

STS § 46 lg 3 kohaselt vähendatakse finantskorrektsiooni otsuse tegemisel toetust ja omafinantseeringut vastavalt finantskorrektsiooni otsuse tegemise ajal taotluse rahuldamise otsuses kehtivale proportsioonile. Finantskorrektsiooni otsuse tegemise ajal on toetuse taotluse osalises rahuldamise otsuses kehtiv toetuse ja omafinantseeringu proportsioon järgmine: omafinantseering 15%, Euroopa Regionaalarengu Fondi toetus 72,25% ja riiklik toetus 12,75% projekti abikõlblikest kuludest. Seega STS § 46 lg 3 kohaselt moodustab mitteabikõlblikust kulust 29 554,58 eurost Euroopa Regionaalarengu Fondi toetus 21 353,18 eurot, riiklik kaasfinantseering 3 768,21 eurot ja toetuse saaja omafinantseering 4 433,19 eurot.

2. Toetuse saaja arvamus ja vastuväited otsuse eelnõu kohta

Haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) § 40 lõike 1 kohaselt peab haldusorgan enne haldusakti andmist andma menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited. Rakendusüksus edastas 10.01.2024 toetuse saajale finantskorrektsiooni otsuse eelnõu ja andis võimaluse esitada selle kohta oma seisukoht hiljemalt 24.01.2024. Toetuse saaja täiendavat seisukohta ei esitanud.

3. Otsuse resolutsioon

Võttes arvesse eelkirjeldatud asjaolud ja põhjendused ning tuginedes otsuses väljatoodud õiguslikele alustele, rakendusüksus

otsustab:

1. lugeda projekti „Kaasava hariduse põhimõtete rakendamise toetamine Tallinna koolides“ raames mitteabikõlblikuks kuluks 29 554,58 eurot, millest Euroopa Regionaalarengu Fondi toetus moodustab 21 353,18 eurot, riiklik kaasfinantseering 3 768,21 eurot ja toetuse saaja omafinantseering 4 433,19 eurot;
2. vähendada kuludokumentides tunnusega 2, 3, 4, 6 ja 73 riigihankega nr 232280 seotud abikõlblikku kulu kokku 29 554,58 euro võrra;
3. vähendada projekti eelarvet tegevuses nr 3 „Infotehnoloogiavahendite ja -seadmete ostmise ning paigaldus“ mitteabikõlbliku kulu 29 554,58 euro võrra;
4. muuta Riigi Tugiteenuste Keskuse 14. augusti 2020 toetuse taotluse osalise rahuldamise otsuse nr 11.8-5/0880 punkte 2 ja 3 ning sõnastada need järgmiselt:

„2. Projekti abikõlblikud kogukulud on **2 793 351,14 eurot**.

3. Toetuse määr on kuni 85% projekti abikõlblikest kuludest ja maksimaalne suurus **2 374 348,47 eurot**. Toetuse saaja omafinantseering on vähemalt 15% projekti abikõlblikest kuludest, rahalises mahus vähemalt **419 002,67 eurot**.“.

Otsuse peale on õigus esitada vaie STS § 51, HMS § 71 lg 1 ja § 75 ning meetme määruse § 4 alusel Riigi Tugiteenuste Keskusele 30 päeva jooksul arvates päevast, millal isik sai otsusest teada või oleks pidanud teada saama. STS § 51 lg 1 ja meetme määruse § 4 kohaselt on enne halduskohtule kaebuse esitamist vaidemenetluse läbimine kohustuslik.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Sams

toetuste rakendamise osakonna juhataja

Koostaja: Kristel Kivijärv
663 1417
kristel.kivijarv@rtk.ee